השותפין. שיש להן חלר בשותפות ובתי שניהן פתוחין לתוכו וכל תלירות שעשו חכמים, לפני הבתים הן, ורוב תשמישן בחלר: **באמצע**. זה טוען מחלקו חלי מקום עובי הכותל וכן זה: **גויל גזיה כפיסין**. הכל מפרש בגמרא: **הכל כמנהג המדינה**. אם מנהג לבנות בגויל אין חבירו יכול לומר "איני חפץ אלא בגזית": **זה נותן ג' טפחים כו'**. שעובי כותל גויל ג' טפחים, ושל גזית = חמשה, ושל כפיסים = ד', ושל לבינים = ג': **לפיכך**. הואיל ובתחלת הבנין מיישבים חכמים לבנות בין שניהם אם נפל הכותל לאחר שניים לבנים אין האחד יכול לומר "כל הכותל נבנה בחלקי ומשלי היו האבנים" אע"פ שהחזק יותר מחבירו וכגון שנפל הכותל בחלקו כדמפרש בגמ': **וכן בגינה**. מחייבין את שניהן לבנות במקום שנהגו לגדור באמצע: **אבל בבקעה**. שדה הלבן: **מקום שנהגו כו'**. בגמ' מפרש מאי קאמר: **ושוה חזיה מבחון**. מפרש בגמ': **ושוה חזיה מכאן ומכאן**. להודיע שאינם עשאוהו: **גמ' גודא**. כותל: ב) (**כדתנן**). דקרי תנא לגודא מחילה: **מחילת הכרם**. שסמוך לשדה הלבן של חבירו: **אומר לו**. לבעל הכרם גדור אתה שלא יאסרו נפניך את תבואת השדה משום כלאים לפי שסמך בעל השדה את זרעיו סמוך לגדר כדתנן בפרק שני (דף טו.) "היה גדר בינתים זה סומך לגדר מכאן את אילנותיו וזה סומך לגדר את זרעיו מכאן" וכשאין שם גדר תנן בפ' שני לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא"כ הרחיק ממנו ד' אמות כדי עבודת הכרם, דבהכי הוי כלאים: **חזרה ונפרצה אומר לו**. לגדור: ולפנות אבל פחות מכאן אפילו נהגו מנהג הדיוט הוא ומוכיח מכאן דיש מנהגים שאין לסמוך עליהם אפילו היכא דתנן הכל כמנהג המדינה: **לפיכך** אם נפל הכותל וכו'. פי' לפי שבונים הכותל בעל כרחם לו לזה לעשות גודא לגישנא קמא וכגון דידוע לנו עדיין וזוכרים שהקנו זה לזה ולגישנא בתרא משום היזק ראיה ואי"ת ומאי איריא משום דבונין הכותל בעל כרחם בלאו הכי נמי הוי שלא שניהם אפי' נפל לרשותא דחד מינייהו כיון דאין חזיה לא לזה ולא לזה כדפריך בגמרא גבי בקעה לא יעשה חזיה לא לזה ולא לזה ואי הוה ההיא דנפל לרשותו מאי פריך הא צריך לעשות חזיה שלא יפול לרשות אחר ואימר שלו הן והא דאמרינן בהשואל (ב"מ דף ק.) גבי מחליף פרה בחמור וכן בריש הבית והעלייה (שם דף קפז:) ואיתזי ברשות דמאן קיימא ואיהוי אידך המוליא מחבירו עליו הראיה הייט משום דהתם מתחילה מבורר היה הדבר וברשות אחד מהן עולה הספק אבל הכא מעיקרא עולה הספק ואם היו באין לחלוק בעוד שהכותל קיים היו חולקין בשוה מספק אפילו לרבנן דסומכים דלית להו ממון המוטל בספק חולקין הכא מודו כיון דליכא הכא חזקה לזה יותר מלזה הילכך אפילו נפל לרשותא דחד מייהו לא יפסיד האחר כמו והא דלא אמר הכא כל דאלים גבר כמו בזה אומר של אבותי (נקמן דף לד:) התם הוא דליכא דרכא דממונא אבל הכא איכא דרכא דממונא ומתרץ ר"י דהייט הך דפריך בגמרא פשיטא כדפירש בקונטרס דאפילו לא פסיק לן דינא דמתניתין שמתחילה בין שניהם עשאוה בעל כרחם היו חולקין בשוה ואפילו נפל לרשותא דחד מייהו כדמוכח גבי בקעה ומשני לא צריכא דנפל לרשותא דחד מייהו פירוש ושהו ברשותו הרבה מהו דתימא כיון דשהו ברשותו הרבה ניהמניה שעשאוה כולה מיגו דאיכבי אמר ממך לקחתיה והיה נאמן משום דשהו הרבה ואף על גב דאמר בריש הבית והעלייה דשותפין לא קפדי אהדדי הכא מיירי דשהו יותר מכדי רגילות דאשו משום דשותפין ניהו לא יקפידו עד עולם ולא דמי לגודרות דאין להם חזקה (נקמן דף נו.) לפי שאין יודע ביד מי הם אבל הכא לא היה לו להשהותו כל כך ברשותו קמ"ל כיון דמעיקרא על שניהם היה לעשות לא מהימן לומר שהוא עשה. הכל דמיגו במקום עדים הוא דאמן שהלא עשאה לבדו כיון שהיה יכול לדחוק את חבירו בדין שהיה עושה עמו אבל בבקעה אם שהו הרבה היה נאמן לומר שעשאה במיגו דאי בעי אמר לקחתיה

והאי שיטתא אינו אלא מאבנים אבל מקום הכותל לעולם פשיטא שחולקין אותו ואיידי דנקטו אבנים נקטו המקום:

סברוה מאי מחילה גודא. אע"ג דלבסוף קאי קאמר סברוה לפי שזה הלשון אינו עיקר מחמת פירכא דלקמן, ודימוי בעלמא הוא האי דמשני, וכלשון שני הלכה וכן פוסק ר"ת, ואגב דנקטו בהאי לישנא סברוה נקטו נמי בלישנא אחריתי, ועוד אור"י דבפרק קמא דנדרים (דף יא.) איכא סברוה אע"ג דלבסוף קאי ומסיק הכי: **כדתניא** מחילת הכרם שנפרצה. יש ספרים דגרסי דתנן ואומר ר"ת שאינה משנה בשום מקום ג) (וא"כ) היכי פשיטא מינה בהגוזל קמא (נ"ק דף ק. ושם) דר"מ דאין דינא דגרמי ואם היתה משנה הוה אתי שפיר דסתם משנה ר"מ היא ואומר ר"ת דמשמע ליה דאתיא כר"מ מכח מתניתין דכלאים דמייתי התם המסכך [את] גפנו על גבי תבואתו של חבירו [ה"ז] קידש וחייב באחריותו והיא סתם משנה היא הילכך ההיא נמי דקתני קידש רבי מאיר היא ואין להאריך כאן יותר: **אומר** לו גדור. פירוש לבעל הכרם (ג) והוא המזיק דאדרבא אמות שאמרו להרחיק הוא בשביל עבודת הכרם כדאמרי' בפ' שני לקמן (דף כו') ואפילו ר' יוסי דקאמר לקמן (דף יח: כה:) על הניזק להרחיק את עצמו האמר רב אשי לקמן (דף כה:) מודי ר' יוסי בגירי דיליה ואומר ר"י דלהכי קתני אומר לו גדור ולא קתני חייב לגדור לפי שצריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגדור אינו חייב באחריותו ולהכי נקטו נמי תרי זימני כפרלה אומר לו גדור אף פעם שניה כשנפרלה צריך להתרותו שאינו סבור להיות חייב לגדור כל שעה ונפרלה פעם שלישית מספקא לר"י אם צריך להתרותו כל שעה או שמא סגי בתרי זימני ואין צריך להתרות בו יותר ור"ת מפרש דלהכי נקטו תרי זימני לאשמועינן שאם יש תוספת מחתים בין מה שהוסיף בנפרלה ראשונה ובין מה שהוסיף בנפרלה שניה דאין מצטרפין לאסור ומראשונה ראשונה בטלי והאריכתי בהגוזל קמא (נ"ק דף ק: ושם) ובפרק במה אשה (שבת דף סה:):

נתיאש

א) [נקמן נ.] נ"ק ק. [תוספתא כלאים פ"ג]: ב) [נ"ל כדתניא]: ג) נ"ל וא"ת:

* אולי נ"ל כדאת.

פירוש רבינו גרשום מאור הגולה

השותפין ראית להו חצר בשותפות ונתרצו לחלוק ולעשות מחיצה: בונין את הכותל לאמצע: גמ' גודא. כותל: כדתנן ג) מחיצת הכרם שנפרצה לוה היה לו שדה תבואה ולוה היה לו כרם והיתה כותל מחיצה מפסקת בין השדה לכרם. ועכשיו נפרצה מחיצת כרמו דיש לחוש שלא יתערבו הזרעים בכרם. אומרים לו בית דין לבעל הכרם גדור.

ג) עי' תוס' כאן ד"ה כדתניא:

השותפין. כולה מיקון חדא מסכתא היא כדאמרינן בהגוזל קמא (נ"ק דף קב.) ובפ"ק דע"ז (דף ז.) ואפי' לא הוי חדא מסכתא צריך לפרש למה נסמיה מסכתא זו אחר ב"מ, כדאשכחן דדייק גמ' בריש מס' שבועות (דף ב:) מכדי תנא ממכות סליק מ"ש דקתני שבועות וכן בכמה מקומות והא דאמר (נ"ק קב.) בתרי מסכתות אין סדר למשנה הייט לענין אחלוקת ואח"כ סתם משום דרבי לא שנה לתלמידיו כסדר המסכתות ופעמים שנה האחרונה קודם הראשונה ואור"י דהייט טעמא משום דקאי אהך פירקא דלעיל (ב"מ דף קפז:) הבית והעלייה של ב' שנפלו חולקים בעליה וכו' וקרי להו התם בגמ' שותפין וקתני נמי (שם דף קיח:) כ' גנות זו ע"ג זו וירק בינתים דהוי ענין שותפות:

כפיסין. מפרש בגמ' אדרבי וקשה לר"י והכתיב (חבקוק ב) וכפיס מעץ יענה משמע שהוא של עץ ואור"י דשמא היו מניחין עליה מלמעלה ומלמטה: **בגויל** זה נתן ג' טפחים כו'. והא דלא קאמר בגויל ו' טפחים משום דלא נעטי למימר ו' לכל אחד וא"ת אמאי לא נעטריך למיתני מדת גויל וגזית כיון דתנן הכל כמנהג המדינה כמו שנהגו כן יעשו וי"ל דאם נהגו יותר מו' בגויל לא יעשה וכן כולם אלא כשיעור המפורש ומיהו אם נהגו לעשות פחות מו' יעשה דאפילו אם נהגו בהולא ודפנא יעשה כדמפרש בגמרא וא"ת ומאי בעי בגמ' הכל כמנהג המדינה לאתויי מאי ומשני לאתויי אחרא דהיגי בהולא ודפנא לימא לאתויי כמנהג כל המקומות כמו שנהגו ורבא לר"ת דדוקא בהולא ודפנא לא מיירי אם נהגו לגדור בעל פחות מכאן אפילו נהגו הדיוט הוא ומוכיח מכאן דיש מנהגים שאין לסמוך עליהם אפילו היכא דתנן הכל כמנהג המדינה: **אבל בבקעה** אם נפל הכותל בעל כרחם לו לזה לעשות גודא לגישנא קמא הכי נמי הוי שלא שניהם אפי' נפל לרשותא דחד מייהו כיון דאין חזיה לא לזה ולא לזה כדפריך בגמרא גבי בקעה לא יעשה חזיה לא לזה ולא לזה ואי הוה ההיא דנפל לרשותו מאי פריך הא צריך לעשות חזיה שלא יפול לרשות אחר ואימר שלו הן והא דאמרינן בהשואל (ב"מ דף ק.) גבי מחליף פרה בחמור וכן בריש הבית והעלייה (שם דף קפז:) ואיתזי ברשות דמאן קיימא ואיהוי אידך המוליא מחבירו עליו הראיה הייט משום דהתם מתחילה מבורר היה הדבר וברשות אחד מהן עולה הספק אבל הכא מעיקרא עולה הספק ואם היו באין לחלוק בעוד שהכותל קיים היו חולקין בשוה מספק אפילו לרבנן דסומכים דלית להו ממון המוטל בספק חולקין הכא מודו כיון דליכא הכא חזקה לזה יותר מלזה הילכך אפילו נפל לרשותא דחד מייהו לא יפסיד האחר כמו והא דלא אמר הכא כל דאלים גבר כמו בזה אומר של אבותי (נקמן דף לד:) התם הוא דליכא דרכא דממונא אבל הכא איכא דרכא דממונא ומתרץ ר"י דהייט הך דפריך בגמרא פשיטא כדפירש בקונטרס דאפילו לא פסיק לן דינא דמתניתין שמתחילה בין שניהם עשאוה בעל כרחם היו חולקין בשוה ואפילו נפל לרשותא דחד מייהו כדמוכח גבי בקעה ומשני לא צריכא דנפל לרשותא דחד מייהו פירוש ושהו ברשותו הרבה מהו דתימא כיון דשהו ברשותו הרבה ניהמניה שעשאוה כולה מיגו דאיכבי אמר ממך לקחתיה והיה נאמן משום דשהו הרבה ואף על גב דאמר בריש הבית והעלייה דשותפין לא קפדי אהדדי הכא מייירי דשהו יותר מכדי רגילות דאשו משום דשותפין ניהו לא יקפידו עד עולם ולא דמי לגודרות דאין להם חזקה (נקמן דף נו.) לפי שאין יודע ביד מי הם אבל הכא לא היה לו להשהותו כל כך ברשותו קמ"ל כיון דמעיקרא על שניהם היה לעשות לא מהימן לומר שהוא עשה. הכל דמיגו במקום עדים הוא דאמן שהלא עשאה לבדו כיון שהיה יכול לדחוק את חבירו בדין שהיה עושה עמו אבל בבקעה אם שהו הרבה היה נאמן לומר שעשאה במיגו דאי בעי אמר לקחתיה

והאי שיטתא אינו אלא מאבנים אבל מקום הכותל לעולם פשיטא שחולקין אותו ואיידי דנקטו אבנים נקטו המקום:

סברוה מאי מחילה גודא. אע"ג דלבסוף קאי קאמר סברוה לפי שזה הלשון אינו עיקר מחמת פירכא דלקמן, ודימוי בעלמא הוא האי דמשני, וכלשון שני הלכה וכן פוסק ר"ת, ואגב דנקטו בהאי לישנא סברוה נקטו נמי בלישנא אחריתי, ועוד אור"י דבפרק קמא דנדרים (דף יא.) איכא סברוה אע"ג דלבסוף קאי ומסיק הכי: **כדתניא** מחילת הכרם שנפרצה. יש ספרים דגרסי דתנן ואומר ר"ת שאינה משנה בשום מקום ג) (וא"כ) היכי פשיטא מינה בהגוזל קמא (נ"ק דף ק. ושם) דר"מ דאין דינא דגרמי ואם היתה משנה הוה אתי שפיר דסתם משנה ר"מ היא ואומר ר"ת דמשמע ליה דאתיא כר"מ מכח מתניתין דכלאים דמייתי התם המסכך [את] גפנו על גבי תבואתו של חבירו [ה"ז] קידש וחייב באחריותו והיא סתם משנה היא הילכך ההיא נמי דקתני קידש רבי מאיר היא ואין להאריך כאן יותר: **אומר** לו גדור. פירוש לבעל הכרם (ג) והוא המזיק דאדרבא אמות שאמרו להרחיק הוא בשביל עבודת הכרם כדאמרי' בפ' שני לקמן (דף כו') ואפילו ר' יוסי דקאמר לקמן (דף יח: כה:) על הניזק להרחיק את עצמו האמר רב אשי לקמן (דף כה:) מודי ר' יוסי בגירי דיליה ואומר ר"י דלהכי קתני אומר לו גדור ולא קתני חייב לגדור לפי שצריך להתרות בו ואם לא התרו בו לגדור אינו חייב באחריותו ולהכי נקטו נמי תרי זימני כפרלה אומר לו גדור אף פעם שניה כשנפרלה צריך להתרותו שאינו סבור להיות חייב לגדור כל שעה ונפרלה פעם שלישית מספקא לר"י אם צריך להתרותו כל שעה או שמא סגי בתרי זימני ואין צריך להתרות בו ויותר ור"ת מפרש דלהכי נקטו תרי זימני לאשמועינן שאם יש תוספת מחתים בין מה שהוסיף בנפרלה ראשונה ובין מה שהוסיף בנפרלה שניה דאין מצטרפין לאסור ומראשונה ראשונה בטלי והאריכתי בהגוזל קמא (נ"ק דף ק: ושם) ובפרק במה אשה (שבת דף סה:):

נתיאש

א) מיי' פ"ב מהל' שכנים הל' יד סמג עשין סב טור"ש מ"מ כו' קמ: סעיף ו:

ב) מיי' שם הלכה טו טור"ש שם סעיף ד:

ג) מיי' שם הלכה יח טור שם:

ד) מיי' שם טור"ש שם סעיף ה:

ה) ה ו ז מיי' שם הלכה טז וסמג שם טור"ש מ"מ כו' קמ: סעיף ו:

ו) ח מיי' שם טור"ש שם סעיף ד:

ז) ט מיי' פ"ז מהל' כלאים הל' יז סמג לאוין רפ טור"ש י"ד סי' רלו סעיף מז:

מגנה

מקומות שנהגו לגדור מחיצה

הגהות הב"ח

(א) במשנה בגויל זה נותן: (ב) תוס' ד"ה אומר וכו' דהוא המזיק:

נוטאו/מתנה (יד ג.)
ב' לשונות לבעל המאמרות על "לאמר מחילה" בקמטה:
I - נוטאו (כוח)
II - לחנה